

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУЛААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕНУТАТТАРЫН ОРОЙУОНУЛААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чуралчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

1931 сыл олутунньы
15 күнүттэн тахсар

№ 43 (3999)

1971 сыл. Муус устар 3 күнэ
ОПТУОРОНУНЬУК

Сыналга
2 харчы

СОВЕТСКОЙ СОЮЗ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИТЫН XXIV СЪЕЗД ҮЛЭТИН БҮТЭРДЭ

Муус устар 9 күнүгэр
Олуттар Кремляда Дьыг-
рыастарыгар Советской Союз
Коммунистической партия-
тын XXIV съезд Үлэтин тү-
мүктэстэ.

Съезд партия политичес-
кай, экономической, идеоло-
гической уонна төрийэр үлэ-
тин улахан суолталаах бол-
пуростарын көрдө, асылат
патилеткара советской по-
руот геройдуу Үлэтин түмү-
гүн өнөрдө, партияны, били
советской дьону ырылхай
политической линиянан, ле-
нини өттүгэр айымныылаах
үлө өрө күүрдөр програм-
матынан сабилэстэ.

Сарсыардаань муньааха
ССКП XXIV съездин ССКП
Кини Комитетын отчүоттуур
дакылаатыгар резолюцията,
ССКП Устаабытар сорох үлэ-
рытымылар тустарынан ССКП
XXIV съездин уураара, СССР
поруотун хаһааймытабытын
1971—75 сс. сайыннарым
биис сыллаах былааныгар
ССКП XXIV съездин Директи-
валарын билгэргэтин биэр сө-
һөөнөн муньаанылар.

ССКП Кини Комитетын
чилиэннэрэ, КК чилиэннэ-
гэр кандидаттар, Кини реп-

зидатын Политбюротун уон-
на КК секретариатын саста-
бын ийитиннэрдэ.

ССКП КК Политбюротун
чилиэннэринэн тааһыны-
лар тт.

ССКП КК Политбюротун
чилиэннэргэр кандидатын-
нан тааһынылар тт.

Андропов Ю. В., Демичев
П. Н., Машеров П. М.,
Михеанов В. П., Рашидов
Ш. Р., Устинов Д. Ф.

ССКП КК секретардарынан
тааһынылар тт.: Брежнев
Л. И., ССКП КК Генераль-
най Секретара, Демичев П. Н.,
Капитонов И. В., Катушев
Н. Ф., Кириленко А. П.,
Кулаков Ф. Д., Пономарев
Б. Н., Соломенцев М. С.,
Суслов М. А., Устинов Д. Ф.

Таб. Л. И. Брежнев түмүк
тыһын съезд делегаттара
уонна малдыттар улахан
болгонтолоохтук ийитилэр,
хааста да дохсунуук, үлү-
нүк ытыстарын таһыннылар.

Күннээри көрүлэр болу-
руос бүтэр. Таб. Л. И. Бре-
жнев Советской Союз Комму-
нистической партиятын XXIV
съездин сабыллыбытынан бил-
лэрэр.

Саала сүһүөххэ туран оз-
пид өнөрор. «Ураа!», «Ле-
нинский Коммунистический
партияра—албан аат!», «Ле-
нинский КК—албан аат!»,
«Советский поруокка—албан
аат!», дьин хаһымылар ийил-
лэлэр.

Сүүнэ улахан саала ийи-
гэр партийнай гимн «Ин-
тернационал» мелунуук,
улауттук дуораһыйар. Билин
делегаттары кытарь биэр-
гүт бары континентартан
Москвада бырааттым партия-
лар ыһыһыт дьоннор улахан
өрө көтөрдүлүүкүн ылаһыт-
лар.

ССТА.

Г. Сергеев уруһуйа.

ССТА фот.х.очината.

Космической эра 10 сыла

1961 сыл муус устар 12 күнүгэр «Восток» космиче-
ский хараабыл космос куйаарыгар тахсыбыт көрө-бөлиэ
күнүттэн ыла 10 сыл алта. Хараабыл бөртүгэр бастакы
космонавт ЮРИЙ ГАГАРИН олорон көппүтэ. Аан дойду бары
поруоттара бу хаһан да ийилилбэтэх уһулуччулаах экспери-
мент хайлаах түмүктэрин барыа дьиктиргээн, ийиэниир-
гээн уонна долгуһун туран күүшүттэрэ. Тыһымчачан
сыллар усталаарыгар кини-аймах бара саһаатынан буолбут
көтүү советской дьон ойлоорунан олоххо киллэриллибиттэрэн
Сир дьонно бары кини туттубуттара.

Канараски кэлэр калүөнэ ЮРИЙ ГАГАРИН өнөрүт хорсуи
быһымтын өссө сөрүүдө, махтайыада.

Бу уһулуччулаах көтүүтэ дьини ытыктабылы биэрэн ту-
ран уонна билигин ситиһиллэринэн кини туттан туран,
бийиги бүтүн космонавтика теоретической уонна практиче-
ской төрүттэрин уурбут — К. Э. Циолковский, С. П. Копо-
левы уонна да атыттары дьиктиник ытыктаан аһабыт. Бйи-
гини Гагарини кытта биэргэ улахан айар быһымын өнөр-
бут советской үчүнайлар, инженердар, космонавт астыһтар
уонна рабочайлар олбэх тыһымчача кинилээх коллективта-
рын истинник айхаллыбыт. Бийиги дойдубутугар нолун
күүстээх индустриальный база уонна Советской правитель-
ство. Коммунистической партия космической чилиэннэри
малдьи ойүүр буолан ийиник ситиһиллэр олоххо кил-
лэрэр.

Билигин бийиги олохпутугар түргэн уларыһымылар тахсар
үйлэлэригэр олоробут. Ийи өрдүк наукада уонна космоси
чинчийигэ сыһыланнаах.

Ааспыт 10 сыл устатыгар наука уонна техника саһа эра-
да үктэниилэр уонна олус түргэниик сайыннаах. К. Чоһока
«астакы кини көппүтүн көннүттэн биэртэн-биир ситиһиллэр

...Мин Сиртэн, кини тардытыттан толо ко-
тон тахсар бастакы ийиник буоларбар сорук
турбута. Бу база саһа кини-аймах үйэлэр
тухары баарбыт баарымыларыттан саһмай
олоххо киниэн биэрбиттэринэн аарыллара.

Ю. А. ГАГАРИН.

баар буоллулар: 1964 сыллаахха В. Комаров, К. Феокти-
стов, В. Егоров састааһаах араас идэлээх дьоннор «Космоска»
тахсан үлэстэбиттэрэ. 1965 сыллаахха А. Леонов «Космиче-
ский хараабыл тас өттүгэр тахсан араас үлэни толортообута.
1969 сыллаахха В. Шаталов, Б. Волынов, Е. Хрунов,
А. Елисеев састааһаах экипаж орбитада тахсан экспери-
ментальной космической станцияны хомуйбуттара. 1969 сыл-
лаахха америкаецтар Н. Армстронг, Э. Олдрич айга тахсан
үлэстэбиттэрэ. 1967 сыллаахха А. Николаев, В. Севастьянов
уһун көмгө мыйаһыны сүтэрин усулуобуйатыгар үлэстэ-
биттэрэ.

Космоси автоматической станциялар көмөлөрүнэн чинчи-
йи эмнэ түргэн татиминан сайынна. 1961 сыллаахха
Марска уонна Венерара станциялар көппүттэрэ, Ийга сим-
нарастык олорлуу ситиһилилбэтэ. Ийи-искусственной аргы-
на ымыттылыбыта. Соторутааһыта Ий буорун образеһа-сиргэ
аалаһылыбыта, Венера нкууругар станция түһэриллибэтэ.
Ийга байгэ хаһаар «Луноход-1» автоматической аппара-
т түһэриллибэтэ.

Советской Союз Сир тулатынаады муйаары салгыы чин-
чийэр Космоси наука сайдытыгар уонна поруот хаһааймы-
тыбатын сыалларыгар туһанын улан улаатан ийэр.

Кини-аймах космос пионерын — советской киниини ком-
муниһы Юрий Алексеевич ГАГАРИНЫ үйэ-саас тухары
үмкүө суоһа.

ГЕРМАН АЛЕКСЕЕВ,
инженер, ССТА.

УЛУУ БАЧЫБИМБИАН ӨРӨ КҮҮРДҮЛҮЛЭН

Была же усадьба на 17 тысяч—тогда коммунальный суботничья куна. Усадьба нестичная срыгивала еще бирюса нестичагаи корабль бы срыгивал бирити хаал-улу. Бирюса нестичная парилкага XIIIX ерчэ сириничагаи каменар думаран бирюс кара-бича. В. И. Ленин общественный производственный чини-наралга ухиттар социалистической кутааралга-рыар сирин сирини бирар, ван баггал 1919 с. муус усадь 12 кунулар Москвага сатаамит коммунистический срыгивалчурлар Ленин производ-риат инкиталыан тарты сорууларын, обществени-социалистический ухиттар кутуула тирэ сирар.

Бетский ноябрь август ситя, алы сирень д. н.
 Ленин тополья 100 ситя
 Момнан алыолирпык алы дым 12 кылар
 Таломан-ны кы алы алыан 119,2 моман
 кыи оюмде алыар тополья ехы
 алыат похмывенскы 600 кылыа конюбан
 кых ебыйкыа оюор тахатырпык, нан а
 кынага фыйар кышпыннык. донг басты
 кыткендык нан кы кышпыннык сиреня юна
 кышпыннык. алыолирпык
 Лык ерм алыолирпык алы дым 12 кылар
 Ленин тополья 100 ситя
 Бетский ноябрь август ситя, алы сирень д. н.
 Момнан алыолирпык алы дым 12 кылар
 Таломан-ны кы алы алыан 119,2 моман
 кыи оюмде алыар тополья ехы
 алыат похмывенскы 600 кылыа конюбан
 кых ебыйкыа оюор тахатырпык, нан а
 кынага фыйар кышпыннык. донг басты
 кыткендык нан кы кышпыннык сиреня юна
 кышпыннык. алыолирпык
 Лык ерм алыолирпык алы дым 12 кылар
 Ленин тополья 100 ситя
 Бетский ноябрь август ситя, алы сирень д. н.

[illegible][illegible]

В. И. Ленин считал книгу «Коммунистическая революция в Китае» одной из лучших работ китайских коммунистов. В. И. Ленин считал книгу «Коммунистическая революция в Китае» одной из лучших работ китайских коммунистов. В. И. Ленин считал книгу «Коммунистическая революция в Китае» одной из лучших работ китайских коммунистов.

ХАҲААНЬСЫБАЛАР СЪЕЗДІ ҮЛЭТИН КЭМИТЭР

ИИУИРС ИСЛУА

[illegible]

БАКТЕРИЯ ФЕРМЕНТАР

[illegible]

Ыраах сүрүнэ булбата

[illegible][illegible][illegible]

CHIMOTEA: C.T. America's
apartments for rent
128, 141, 123
10000

Бэһис кылаас аһыллыыта

Оччолорго начальнай оскуола оройуон саҕуруу пайдалаһтаргар барыаарыгар баара. Ону бүтөр-бүтөр бары үөрэхтэрин Чурапчыга өрө киирэн салгыыр кыахтаахтара. Ити төрдүгү бүтөр-бүтөр олоһон истэтирип аайы табыгаһа суох буолан испитэ. Олор Дирингэ бэһис кылааһы аһар туһунан быһаарыа маныабыта.

1933 сылааһы күһүн биһиги, Тээһон, Хийлэһит, Уорда, Малдьаһа уонна Дирин начальнай оскуолаарын бүтөрбүт 24 оҕо ол саҥа аһыллыбыт кылааска киирбиппит. Н. И. Протодьяконов уонна Н. В. Тимофеева дьон иккэйбэх учуутал үөрөппүтэ. Дьэ хийлэһит буолан бастаан утаа оскуола кэдиэктэригэр, сырдаттары аһын аһар олоһон, үөрөмүппүт. Бэһис Куприянов кулуба иккэйбэттэ көһөрөн киллэрэн салгыа түһүтүтүгэр көспүппүт. Эмэ көһөрүлөн киирбүт дьэ олоһор уосайбыт буолбута. Наһаа кыраас этэ. Утуйарга, аһыарга, суунарга тус-түсүс хэс суоҕа.

Өбүгүтүн өрөбүт аайы 20 25 биһирээлээх дьэбэтигэр таһар-бүтүт Үөрөнөр кинигэ, бэл суруйар кумааһы тийлэбэт этэ. Уруок аһарга күмүһү төһөдө көһүрүлөн үөрүү буолара. Үксүн көмү-дүк сырдатыр аһарбыт. Ол гынан баран кыһаарбыт бэрт буолан, кыһаарыа суохтук үөрөмүппүт.

Наһаа-кэҥэ мытыллар културбай, политической маассабай үлэлэргэ активнайдык кыттарбыт. Кырааһы үс-түөрт биһирээлээх, улахан атыннан ыраат сардарынан сыдыаһ түһээн үбүн хөмүлүбүтүм, көрбөт сыдыаһ улахан дьону үөрэтүбүтүн бу баар курдук өйдүүбүм. Наһаа-кэҥэ көһөрүтүрбүт. Саҥа тармак комсомольскай тармактык секретарь Константин Филиппов учкоммут председатели Дмитрий Пестерев, пионер баһаастааһа Николай Паламаров бэрт тармаһынаах оҕолор өтүлэр. Кинилэр оҕолордуу, улахан дьонуу бары мытыллылар.

Д. ИЛЛАРИОНОВ,
оскуола учуутала.

Дирингэ сэтте кылаастаах оскуола аһыллыытыгар 1930—38 сылаарга бастаах директорынан Дмитрий Алексеевич Зверстов үлэлээбүтэ. Кини оскуола материаллаах базата көһөрүлүнүтүгү сыратын биһирэбэтэ, салайар, тарыйар дьонуурун көрдөрбүтэ.

Снимокка: Д. А. Зверстов.

Билигин Дирин орто оскуолатыгар улаһиыр учууталлартаа саамай кырдыаһа—Дмитрий Афанасьевич Илларионов. Кини уһатыллыбыт күннээх кылааска учууталдым.

Снимокка: Д. А. Илларионов.

Манна эһиги бэһис уон сылааһа өттүгэр Дирин оскуолатыгар аһа бастаан үөрөнө киирбүт 32 оҕолоргон биһирээлэри, билигин республиканскай суолталаах персональнай пенсионеры Спридон Гаврильевич Стопановы көрбүт.

Музыка учуутала

Виктор Дмитриевич СТЕПАНОВ детдомга олоһон бу оскуоланы 1965 сылааһа бүтөрбүтэ. Бырыгы үөрэх дьыда сараланымытыгар Якутскайдааҕы музыкальнай училищени бүтөрөн барат, илгиллэбит оскуолатыгар музыка учууталынан үлэһин тахсыбыт. Эдэр учуутал оҕолору эстетическай өттүнүн иһигэр үлэһин үчүгэйдик саралаабыт. Ол күмүгэр I—VII кылаастарга ырыаны үөрэттип хаачыстыбатын түспүбүт. Виктор Дмитриевич үлэһин оҕолорго музыкальнай грамматику үөрэттиһэн саралаабыта срдук көрөхсөбиллээх. Уруок оҕолор болломтолорун тардар гына мытыллар. Ол иһин үөрэнээччилэр ырыа уруогар сөбүлээн, ымырыан, бааран турат сыдыаллар.

Ырыа уруоҕа эмэ кабинетнай системанан мытыллар. Оҕо 44 инструмен-

наах нуучча струнный оркестра, үс баян барыта 1300 солкуобайдаах суумаа атылаһылаан муһууллубут.

Сүрүн үлэһин тас өттүнэн Виктор Дмитриевич струнный оркестрга 30-ча оҕону үөрэтэр. Манна ырыа уонна орто эвено кылаастар үөрэнээччилэрэ хабыллыбыттар. Кинилэр үрдүкү кылаастарга оркестрга сатаат соннууру буолан тийлэллэр саарбааа суох.

40 иһиллээх оскуола торун эмэ Виктор Дмитриевич салайан үлэлэтэр. Вокальная группа ырыалары үөрэтэр. Кини колхоз уус-уран самодеятельныгар активнай кытаастык быһымытынан биллэр.

Эдэр үлэһит ыччатты эстетическай иһигэр туруоруммут бу көрөхсөбиллээх сымалын ситиһэригэр саар-баарлааһын баар буолуон атаммат.

П. ПОПОВ.

КАБИНЕТТАРЫНАН ҮӨРЭНИ СИСТЕМАТЫГАР

Оскуолаа физика, химия уонна физкультура кабинеттара үлэһиллэр. Үөрэх дьылын үбүс чыппыһыттан математика, биология, география, история, начальнай кылаастар, тракторы үөрэтти, тыл уонна литература, ырыа уонна музыка кабинеттары тэрийини саралаабыт. Олорго карталар, демонстрационнай аппараттар, техническай срдэстүүлэр, көрдөрөн үөрэтэр атын да пособиелар муну-мунуулар. Билигин хостор оформлениеларын оҕо сыдыабыт бу саралаһыт үлэлэр төрдүс чыппыһы сүһүмүн түмүктэһиһтэрэ уонна килэр үөрэх сымалы кабинеттарынан үөрэттиһэ киирээһинтэ.

М. ИВАНОВА,
оскуола үөрэһин чааһын сэрбэһиссөйө.

Политическай билиибитин үрдэтэбит

Бригадирини аһын кыһааһа аһыс чааска үрдүкү кылаастар үөрэнээччилэрэ Дирин орто оскуолатыгар мунууһааллар. Ахсыстарга уонна соһа суох үөрэнээччилэргэ «Биһиги ленинскэй комсомолбут», тохсустарга «В. И. Ленин биографията», онустарга «Партия туһунан бэспэдэ дьон политкуруһуоттар эһаиһелара саралаһаллар.

М. К. Данилова, Г. М. Сидорова, М. В. Кириллина уонна Л. Г. Платонова тугу көспүлэри оҕолор болдойон истэллэр, ичтэ-бэл конспектиһаллар. В. И. Ленин «Иччат соһуһун сорукутара», «Улуу бачыма» дьон үлэлэри, В. И. Ленин төрөбүтэ 100 сылын тулуутутар таб. Л. И. Брежнев оҕорбүт даһааһына саҥа палитеткара СССР XXIV

Механизатордар итиллэллэр

Партия Кини Комитетин от мыйааһы Пленумун уурааһынаах салайтаран, колхозга механизаторскай кадр тийлэһиһин срдэстээн, быһылгы үөрэх дьылыттан иккэй тохсө кылааска производственной үөрэх аһыллыбыт. Оҕолор онуу бүтөрлөлөрүгэр үһүс кылаастаах тракторист-машинист идэтин ылар кыахтаммыттар.

Оскуолаа бу дьонууһаах үлэһин бастаах кылаастаах шофер, үһүс кылаастаах тракторист идэтин баһылаабыт учуутал Семен Егорович Федосеев төлөрөр. Билигин 48 оҕо трактор материаллаах чааһын үөрэтэр. Кинилэр ылабыт билиһини бэр-бэркэһиһэн быһымытынан саралаһыан мытыллыа быһаарыһаллар.

Үөрэтти базатын тэрийинтэ колхоз көрдөрөн төрөтөр пособиеларга бэр ДТ 75 тракторы бэрбүт. Ону таһынан оскуола бэһитин ДТ 75 тракторын туһаллар.

Үөрэх кабинет-кылааска мытыллар. Манна трактор чаастарын уурааһа аһааһаах стеллажтар оһуһулаһууттар, араас сымалар мунуулаһууттар. Олор үөрэтти базата бэһиһа тармаһа өрө дьэһа сөй.

Ити курдук Дирин орто оскуолаа аһылгы үөрэх дьыла бүтүтүгэр колхоз производствыгар быһааччы үлэһин таһар тракторист-машинистары бэр-бэр-бэр.

БИҢИГ КОРР.

Физико-математическай кылаастарга үөрэнэбит

Физико-математическай аһыс кылаас быһаарыа аһыллыбыта. Оҕо үөрэммит 21 оҕо государственнай экзаменын быры ситиһиллээхтик туттарбыттар.

Быһыл К. Б. Романов салайааччылаах тохсө уонна В. А. Максимов салайааччылаах аһыс кылаастар үлэллэллэр. Кинилэр атын кылаастартан уратыларынан программалара кинэ, чүө физика, математика специалистарын бэр-бэр-бэр сымалаһаахтар буолар.

Сүрүн предметтэригэр кабинеттарынан үөрөнөбит. Физика, химия, математика куруһуоттарыгар сыдыабыт. Оскуолаа ити предметтэргэ аһааһаах олимпиадалар, бэр-бэр-бэр мытыллылар. Ол барыта олус туһалаах. Оскуола физика, химия уонна математика олимпиадаларыгар оройуонна бастаабыта Республиканы олимпиада оройуонна 14 оҕо кыттыбытыттан 12-тэ биһиги оҕолорбүт өтүлэр.

Зоя Пудова,
тохсө кылаас комсор.

Редакторы солбуйааччы
А. Г. ТУРАНТАЕВ

Комсомолга—кылааһынан

Аһыс физико-математическай кылаас 12 үөрэнээччидээх. Үһүс чыппыһыгар бары үөрэхтэрин ситиспиттэрэ. Оскуолаа куһаҥан сымалы ылабыт иһин хамсааһын көрүлээччилэринен буолбуттар. Обществанный үлэлэргэ, физика, химия, математика олимпиадаларыгар активнайдык кыттыбыттар. Бэһиги кылаас үөрэнээччилэрэ соторуһааһыта бары Ленинскэй комсомол көккөһигэр ымыллылар.

ЛИНА ИВАНОВА,
комсомольскай тармактык секретаря.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат муус устар 10 күнүнээһи нүмэригэр бэрэһэттэминит райоһоһит исполкомун бу дьыла муус устар 7 күнүнээһи бэр-бэр-бэр быһаарыһынан оройуон Советин быһаарыгар тармаһыт быһаарыһаах уокруктарга 27 уонна 28 нүмэрдээх уокруктар Хадаар иһи-лиһигэр киирэллэр дьон ааһыллыахтаах.

БИҢИГ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы сэлэмнэһа, Марс Марс уулусса 12 №-рэ.
РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0—89, тыл хаһаарыһаатын уонна култура, өлөх-дьаһах өдөөллөр—0—90, уопсай өдөөл—0—91, типография—0—95.
Редакцияда мытар сурунна аадырыһы, аһаарыһааһы, ааты, аһа аатын төлөрү сурулууһаах.